

[Начало](#) > [Обучение, Съдебни Мрежи И Агенции](#) > Bulgaria

Първоначално обучение на съдии и прокурори в Европейския съюз

Съдържание,
предоставено от
България

България

Обща информация

Първоначалното обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи е задължително съгласно чл. 249, ал.1, т.1 и чл.258, Закон за съдебната власт. Курсистите се обучават по програма съобразно длъжността им: младши съдии, младши прокурори и младши следователи. Статутът на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи е уреден с Правилата за обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи и за определяне на техния статус. Конкретният брой на обучаемите е различен през годините и се определя от свободните длъжности, посочени от съответната колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС).

НИП провежда и задължително обучение за съдии и прокурори на районно и окръжно ниво и на административни съдии, при първоначално назначаване в органите на съдебната власт, след проведен конкурс, по чл.249, ал.1, т.2 ЗСВ. Те преминават задължително въвеждащо обучение през първата година от встъпването си в длъжност (чл. 259 ЗСВ). Учебната програма е диференцирана съобразно процесуалната роля на обучаемите (съдия, административен съдия, прокурор, следовател) и нивото на компетентност (районно, окръжно ниво).

Начално и въвеждащо обучение (на [английски език](#) - на [български език](#))

Закон за съдебната власт (на [английски език](#) - на [български език](#))

[Вътрешни правила за организацията и реда на обучителната дейност в Националния институт на правосъдието](#)

[Правила за обучението на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи и определянето на техния статус](#)

Обучението на адвокати се осъществява от [Центъра за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“](#)

Достъп до първоначално обучение

Основният начин за заемане на длъжност в съдебната система е институтът на младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи. Кандидатите за младши магистрати трябва да преминат успешно централизираните конкурси, организирани от съответната колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС). Съгласно чл.176, ал.1 ЗСВ, съответната колегия на ВСС обявява годишен конкурс. Необходимо е кандидатите да бъдат български граждани; да притежават висше образование, специалност „Право“, да са преминали стаж, определен в ЗСВ, и са придобили юридическа правоспособност, както и да притежават необходимите нравствени и професионални качества, съгласно Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Условията, изискванията и организацията на централизираните конкурси са уредени в Раздел II на ЗСВ. Съгласно чл.184 ЗСВ, конкурсът включва писмен и устен изпит като оценяването е по шестобалната

система. Писменият изпит представлява решаване на казус за оценка на знанията и уменията на кандидата. Важна част от конкурса е провеждането на тест по право на Европейския съюз и права на човека. Устният изпит представлява събеседване с кандидата по въпроси от съответните отрасли на правото, както и въпроси на Кодекса за етично поведение на българските магистрати по предварително публикуван конспект. Участниците, преминали изпитите успешно, се назначават като кандидати за младши съдии, кандидати за младши прокурори и кандидати за младши следователи и трябва да преминат 9-месечно задължително първоначално обучение в НИП. При успешно завършване на първоначалното обучение, участниците получават статут на младши съдии, младши прокурори и младши следователи и в продължение на 2 години работят под ръководството на опитен наставник. Наставничеството изпълнява важна роля в обучението на младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи. Наставниците преминава задълбочено практическо обучение в НИП, за да изпълняват своята роля по най-ефективния начин.

Друг начин на достъп в съдебната система е процедурата по чл. 178, ал.1 ЗСВ. Съответната колегия на ВСС определя броя на свободните длъжности в съдилищата и прокуратурите на районно и окръжно ниво, в административните съдилища и следствените органи, за да бъдат заети чрез конкурс за първоначално назначаване. Броят на свободните длъжности се определя при отчитане на нуждите на съответния орган на съдебната власт. Изборът се провежда чрез конкурс, включващ писмен и устен изпит (чл. 184 ЗСВ). Успешно класиралите се кандидати се назначават за съдии, административни съдии, прокурори или следователи. За разлика от конкурса за младши магистрати, при този начин на първоначално назначаване има изискване за предходен юридически опит: 3 години юридически стаж за длъжностите на районно ниво и 8 години юридически стаж за длъжността съдия, административен съдия, прокурор или следовател на окръжно ниво. Назначените магистрати по тази процедура следва да преминат задължително въвеждащо обучение в НИП през първата година от встъпването си в длъжност (чл. 259 ЗСВ). За тях също се назначава наставник съгласно чл. 259 ЗСВ (приложен на български език).

Закон за съдебната власт (на [български език](#) - на [английски език](#))

Линк на [Кодекс за етично поведение на българските магистрати](#) (на български език)

Форма и съдържание на първоначалното обучение

Срокът на задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши магистрати е 9 месеца, съгласно чл. 258, ал.1 ЗСВ.

Въвеждащото обучение по чл. 249, ал.1, т.2 от ЗСВ за новоназначените съдии, административни съдии, прокурори и следователи на районно и окръжно ниво е със средна продължителност от един месец под формата на електронни модули и присъствени обучителни сесии.

Програмен съвет консултира НИП при подготовката и актуализирането на учебните програми за първоначално и въвеждащо обучение. Те се приемат от Управителния съвет на НИП след съгласуване с ВСС.

Целта на първоначалното и въвеждащото обучение е да развият многофункционални компетентности, които включват правни професионални умения, съдебна етика, както и други неюридически умения, свързани с познания за икономическия, социален и културен контекст. Обучението по право на Европейския съюз е от изключително значение за изграждане на разбиране за ролята на правото на Съюза в националните правни системи и върховенството на закона. Обучението по право на Европейския съюз е интегрирано в учебните програми, но се преподава и в самостоятелни обучителни модули. НИП разработи комплекс от самообучителни ресурси по право на ЕС, достъпни 24/7 за обучаемите:

- Националните съдилища и правото на ЕС
- Процедури пред Съда на ЕС. Практически наръчник
- Административните съдилища и правото на ЕС
- Европейско гражданство. Вътрешни политики на ЕС
- Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси в ЕС
- Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в ЕС

В портала за електронно обучение обучаемите имат достъп и до самообучителен ресурс по правен

английски език, включващ видеопрезентации, въпроси за самоподготовка и тест за самооценка на знанията.

Обучението на кандидатите за младши магистрати се осъществява от постоянни и временни преподаватели на Института. Правилата за избор на преподаватели на НИП са описани в ЗСВ и във Вътрешните правила за организацията и реда на обучителната дейност на Института. Постоянните и временните преподаватели са преимуществено съдии и прокурори. Експерти извън съдебната система се привличат за временни преподаватели по специализирани теми, когато подобен опит е необходим.

Методиката на обучение е с практическа насоченост и включва симулирани процеси, ролеви игри, практически задачи и упражнения, екипно обучение, работа в малки групи, дискусии, организирани стажове, казуси, „мозъчна атака“, „снежна топка“, дебати, и др.

НИП активно участва в Програмата „АЯКОС“ на ЕМСО и в състезанието „ТЕМИС“. Двустранното сътрудничество със съдебни обучителни институции в Европа играе важна роля в програмата за първоначално обучение на Института по отношение на обмена на добри практики и професионален опит. През 2021г. български кандидати за младши съдии, заедно с колегите им от Съдебната школа на Испания, взеха участие в съвместна онлайн симулация на съдебно заседание и обсъдиха признаването и изпълнението на искане на Европейска заповед за разследване.

Задължително първоначално обучение (на [английски език](#) - на [български език](#))

[Вътрешни правила за организацията и реда на обучителната дейност в Националния институт на правосъдието](#) (на български език)

Завършване на задължителното първоначално обучение и квалификация

След завършване на 9-месечното обучение, кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи се явяват на финални изпити. Висшият съдебен съвет организира провеждането на финалните изпити, в сътрудничество с дирекция „Начално и въвеждащо обучение“ на НИП. Изпитните комисии се назначават от съответната колегия на ВСС чрез изтеглен на публично заседание жребий. Комисиите избират делата, по които се провеждат изпитите. Изпитните комисии се състоят от:

- За писмените и устните изпити на кандидатите за младши съдии - 5 съдии на окръжно и апелативно ниво и 2 резервни членове;
- За изпитите на кандидатите на младши прокурори - 5 прокурори на окръжно и апелативно ниво и 2 резервни членове;
- За изпитите на кандидатите за младши следователи - 5 прокурори на окръжно и апелативно ниво и 2 резервни членове.

Кандидатите за младши съдии се явяват на писмени изпити по гражданско право и процес и по наказателно право и процес. По време на 6-часовите писмени изпити кандидатите за младши съдии трябва да изготвят съдебен акт. По време на устните изпити обучаемите проучват конкретни граждански и наказателни дела и отговарят на въпроси, поставени от членовете на изпитната комисия.

Кандидатите за младши прокурори се явяват на писмен и устен изпити по наказателно право и процес. Те изготвят обвинителен или друг прокурорски акт. Устният изпит е сходен на този на кандидатите за младши съдии – проучват конкретни наказателни дела и отговарят на въпроси, поставени от членовете на изпитната комисия.

Кандидатите за младши следователи се явяват на писмен и устен изпит по наказателно право и процес. Кандидатите за младши следователи изготвят доклад и постановление за привличане на обвиняемо лице. Устният изпит включва проучване на конкретни наказателни дела и преписки и отговор на въпроси, поставени от членовете на изпитната комисия.

Резултатите от изпитите се оценяват по шестобалната система. Средната оценка се формира като средноаритметичен сбор от оценките на писмения и устния изпит. Резултатите от тези изпити се изпращат на съответната колегия на Висшия съдебен съвет. Успешно завършили задължителното си

първоначално обучение са кандидатите, които са получили средна оценка не по-ниска от "много добър 4.50".

За тези, които не са издържали изпитите успешно, се насрочва нов писмен и устен изпит на дата, не по-рано от един месец и не по-късно от два месеца след обявяване на първоначалната оценка. Ако кандидатът отново получи обща изпитна оценка по-ниска от "много добър 4.50", той не може да бъде назначен за младши съдия, младши прокурор или младши следовател. Изпитната процедура е организирана по правилата за организация и реда за провеждане на изпитите на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи в края на обучението в Националния институт на правосъдието (приложени на български език).

Новоназначените съдии, административни съдии, прокурорите и следователите на районно и окръжно ниво преминават въвеждащо обучение в НИП. В рамките на обучението те се оценяват чрез техники и инструменти за текущо оценяване, вкл. обратна връзка от участие в дискусии, казуси, групови дейности, сесии „въпроси и отговори“ и представяния пред групата.

[Правила за организацията и реда за провеждане на изпитите на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи в края на обучението в Националния институт на правосъдието \(на български език\).](#)

■ Последна актуализация: 15/06/2026

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.